

Змиритись, але не забути

[Катерина Патлань, студентка групи ЕК-34]

#9-10 от 28.05.2015

Першою серед призерів конкурсу «1941–1945: фотоісторія в родинному альбомі» журі назвало Катерину Патлань, першокурсницю економічного факультету. Сьогодні ми вміщуємо її роботу.

Війна 1941–1945 рр. забрала багато життів, мрій та залишила болючу правду в очах тих, хто її бачив. Знадобилося багато часу, щоб змиритись: із смертями близьких і товаришів; відчуттями на собі ідеалів Радянського Союзу; самим життям; і віднайти нові причини жити далі. Одним із цих людей був мій прадідусь – Прокіп, для якого спогади про ті події назавжди залишилися болючими.

Народився Прокіп Дмитрович Яцишин у селі Голендри Калинівського району Вінницької області 5 грудня 1919 року. В сім'ї він був другою дитиною, мав старшу сестру Аню й молодшу Олю і братика Гадолька. Одружився в 1938 році, в 1939 пішов на службу, де залишився до 1946 року. Час після поранення та лікування в госпіталі до самої демобілізації провів на кордоні із Іраном. Після війни жив у селі Карпівці Старосинявського району Хмельницької області. Там він і помер 20 вересня 2009-го.

За довге життя за плечима мого прадіда накопилось багато досвіду, були різні моменти – щасливі, тривожні, хвилюючі, але найскладніше йому було згадувати період війни.

Під час оборони рідних земель у Другій світовій війні з 1942 року він був старшиною в стрілецькому полку, що йшов у Харківському напрямку. За роки перебування в військах прадід Прокіп отримав 9 медалей і 7 – у мирний час, 2 ордени («Великої Вітчизняної війни», «Орден України»), 2 поранення (у плече і у стегно) та велику кількість болючих спогадів – неначе рану, яка не загоювалася все життя.

Перше, що видно на білій сільській хаті – адреса та табличка: «Тут проживає Ветеран Великої Вітчизняної війни». Звичайно, у правнуків виникають запитання: «Як було на тій війні?». На що прадід відповідав: «Е-е-ех...було не просто...». Кожного разу розповідь розпочиналася неохоче, тривала недовго та супроводжувалася зітханням «Е-е-ех...», у

якому відчувалося багато емоцій: страх перед смертю, невгамовний біль від втрати товаришів, сміх при згадці про кумедні моменти, яких теж було багатенько. Одного разу мені вдалося дізнатися чимало (в порівнянні із попередніми спробами).

Перед тим як солдатів відправляли в бій, до їх маленького сніданку давали склянку спирту – для «хоробрості», адже стрілецькі полки були не більше ніж гарматним м'ясом, так би мовити, щитом для високопосадовців. Дійсно, жахає розповідь про те, що у фашистів зброя випадала з рук, коли вони бачили ту кількість радянських «жертв», що йшли в наступ. А солдати йшли, адже було жорстке правило: «Вперед і лише вперед. Перемога потрібна будь-якою ціною». Цього нема у героїчних фільмах про Другу світову, які прадідусь просто не міг дивитися, адже кадри фільму навіювали йому болючі спогади.

Бідно зодягнені, сині від холоду, вони щодня бачили багато крові, чули крики гинучих товаришів, якими часто були друзі.

Цю гірку правду було нелегко розповісти, хоча мій прадідусь не був зовні емоційним. Тим не менш, навіть за таких умов солдати не втрачали надії й знаходили час, щоб хоч трохи розвеселити себе. Колись солдати спробували вкрасти спирт для святкування Нового року, влучні армійські жарти допомагали бійцям перебороти той страх, який охоплював навіть найсміливіших. Знаходили та втрачали друзів, сім'ї, з деякими друзями пройшли всю війну... І щось обов'язково залишилося на згадку.

Наприклад, це фото. На ньому мій прадід (зліва) та його друг – старший сержант (про нього мені нічого невідомо, але, сподіваюся, хтось побачить у ньому свого батька, брата, діда або прадіда). Фото зроблене у 1945 році на кордоні та відправлене сім'ї.

Сьогодні для більшості людей Друга світова війна – це те, що залишилося позаду, те, що ми вже пережили. Нащадкам залишилися лише сторінки підручників з історії та парад 9 травня. Все менше на світі стає людей, в пам'яті яких зберігаються ті реальні, жахливі події, які значать для них так багато... Саме ці події допомогли їм загартувати характер, змиритися та жити спокійним життям після Перемоги. Моєму прадідусеві вдалося пережити війну, полюбити життя знову, зберегти людяність, чуйність та доброту, посміхатися на жарти, самому їх розповідати. Йому вдалося повернутися до звичного життя, в якому він завжди чув відлуння воєнних років (щоб виявити повагу до тих, кого не стало, на свята мій прадід одягав галіфе та кирзові чоботи).

В моїй пам'яті прадідусь Прокіп назавжди залишиться Героєм – не лише війни, але й кожного дня свого довгого та чесного життя.